

01.02..2011

Høringsnotat angående utkast til forskrift om prisopplysning for varer og tjenester

1 INNLEDNING

Forskriften som sendes på høring skal erstatte prisopplysningsforskrifter for følgende varer og tjenester;

varer (forskrift 1999.12.06 nr. 1256)

tjenester (forskrift 1997.11.28 nr 1382)

gravferdstjenester (forskrift 1997.12.12 nr. 1393)

overnattings- og serveringssteder (forskrift 1993.12.22 nr. 1221)

tannlegetjenester m.m. (forskrift 1996.01.26 nr. 122)

transport og salg av elektrisk kraft (forskrift 1996.06.07 nr. 666)

2. juni 2009 trådte ny markedsføringslov (lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. av 9. januar 2009 nr. 2, heretter mfl.) i kraft. Loven erstattet lov om markedsføring av 16. juni 1972 nr. 47. Forskriftene gitt med hjemmel i sistnevnte lov ble gitt fortsatt gyldighet med hjemmel i overgangsreglene i mfl. § 50. Ny forskrift hjemles i mfl. § 10 Prismerking.

Utkastet til ny forskrift har 8 kapitler, herunder et innledende kapittel, et kapittel om prisopplysning for varer (kapittel 2), og et kapittel om prisopplysning for tjenester (kapittel 3). I kapitlet om tjenester er inntatt krav til prisopplysninger som er felles for alle tjenesteytere. Særbestemmelser for enkelte grupper av tjenesteytere er inntatt i etterfølgende kapitler.

Gjeldende forskrifter antas å være i overensstemmelse med EU-direktiver på forbrukerområdet. Forslaget til ny forskrift innebærer dermed ikke nye tilpasninger til gjeldende direktiver. Forskriftsutkastet er først og fremst en revisjon, forenkling og modernisering av gjeldende bestemmelser. Av materielle forslag til endringer er blant annet krav om at næringsdrivende som selger tjenester skal legge sin prisliste på egen hjemmeside på internett. Det foreslås plikt til å registrere prisopplysninger på Finansportalen. For næringsdrivende som leverer eller transporterer kraft foreslås skjerpede krav til prisopplysning i fakturaer.

2 FORSKRIFTENS KAPITTEL 2 – PRISOPPLYSNING FOR VARER

2.1 Generelt

Gjennom EØS-avtalen har Norge tiltrådt Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/6/EF av 16. februar 1998 om forbrukerbeskyttelse i forbindelse med angivelse av priser på forbruksvarer. Direktivets formål er å bedre forbrukeropplysningen og gjøre det enklere å sammenligne priser ved at medlemsstatene iverksetter

nasjonale regler som innebærer plikt til å opplyse om salgspris og pris per måleenhet for varer som tilbys forbruker. Direktivets artikkel 5 gir adgang til å gjøre unntak fra hovedregelen om pris per måleenhet, hvis slik angivelse som følge av varens art eller anvendelse ikke er nyttig eller vil kunne skape forvirring.

Norge har tilpasset seg direktivets innhold ved forskrift om prisopplysning for varer, som trådte i kraft 1.1.2000. Hovedregelen ved salg av varer til forbruker er at selger skal opplyse om varenes salgspris og enhetspris, jf. vareprisopplysningsforskriften § 3. Enhetspris er som regel pris per kg eller liter.

2.2 Hvor prisopplysning skal fremgå

Det fremgår av gjeldende vareopplysningsforskrift § 3 at den som selger varer i detalj til forbruker skal opplyse om varenes salgspris slik at prisene lett kan ses av kundene. Prisopplysningsplikten gjelder uten hensyn til hvor varen forevises, for eksempel utstillingsvindu, utstillingsskap eller på annet sted.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen. Alternativene "utstillingsskap eller annet sted" foreslås utelatt fra ny forskrift, slik at det kun presiseres at krav til prisopplysning også gjelder i utstillingsvindu hvor salgsvare er utstilt.
Se § 4.

2.3 Unntak fra enhetspris for frukt og grønt

2.3.1 Bakgrunn

EØS-avtalen gjelder ikke landbrukssektoren. Dette fremgår av EØS-avtalens artikkel 8. Dermed er norske jordbruksprodukter unntatt fra prismerkingsdirektivet, nevnt ovenfor under pkt 2.1. Jordbruksprodukter som selges til forbruker omfattes imidlertid av markedsføringsloven og prisopplysningsforskriften for varer, med hovedregel om at enhetspris skal oppgis.

2.3.2 Gjeldende rett

Følgende unntak fra hovedregelen om at enhetspris skal oppgis, er nedfelt i gjeldende vareopplysningsforskrift § 6 første ledd

bokstav d) frukt og grønnsaker som selges i potte eller bunt, samt salat og kinakål
bokstav g) blomkål, brokkoli, stangselleri, agurk og purre

Når en grønnsak selges i potte eller bunt er en stor andel av produktets vekt ikke spiselig. En pris per kg kan derfor unnlates i henhold til direktivet, fordi den blir forvirrende eller unyttig.

2.3.3 *Departementets vurdering og forslag*

Selv om landbrukssektoren ikke er omfattet av EØS-avtalen, er det likevel grunn til å vurdere de unntaksgrunnene direktivet gir opp mot landbrukssektorens behov for unntak. Unntaket fra prismerkingsdirektivet bør ikke gjøres større enn nødvendig for å kunne ivareta produksjon og omsetning av norsk frukt og grønnsaker. Den samme vurderingen ble gjort da vareopplysningsforskriften trådte i kraft 1.1.2000.

For urter som selges i potte eller bunt, blir en pris per kg villedende (forvirrende eller unyttig). Det foreslås derfor at det gjøres unntak fra hovedregelen om pris per enhet også for disse produktene. Frukt blir ikke solgt i potte eller bunt og unntaket foreslås fjernet fra forskriften.

Omsetningsformen for purre fra buntevare til omsetning som kilovare har endret seg over år. Det er derfor ikke grunn til å videreføre unntaket fra enhetsprising for purre. Spørsmålet er om unntaket for øvrige grønnsaker bør videreføres, dvs. for salat, kinakål, blomkål, brokkoli, stangselleri og agurk. Et unntak fra enhetsprising innebærer salg per stykk som erfaringsmessig gir større salg til høyere priser enn salg per kg.

Departementet foreslår å gjøre unntak fra enhetsprising for grønnsaker og urter som selges i potte eller bunt samt blomkål, brokkoli, stangselleri, agurk, salat og kinakål.

Se § 7 første ledd bokstav e og g.

2.4 Unntak fra enhetspris for kosttilskudd

§ 5 i gjeldende vareprisopplysningsforskrift inneholder bestemmelser om særskilt måleenhet for beregning av enhetspris, dvs. avvik fra definisjonen av enhetspris i vareprisopplysningsforskriften § 2 som lyder:

”[p]ris som angis pr. liter eller kubikkmeter for varer som selges etter volum, pr. kilo for varer som selges etter vekt, pr. meter for varer som selges etter lengde, pr. kvadratmeter for varer som selges etter flatemål.”

For vitamin- og mineraltilskudd som frembys i form av tabletter, kapsler eller liknende, skal enhetsprisen etter gjeldende rett oppgis per tablett, kapsel eller liknende. Vareprisopplysningsforskriften baserer seg på forskrift av 25. september 1986 nr. 1918 for produksjon og frambud m.v. av vitamin- og mineraltilskudd § 6. Denne forskriften er imidlertid opphevet og erstattet av forskrift om kosttilskudd av 20. mai 2005 nr. 755. Forskrift om kosttilskudd omtaler langt flere måleenheter enn forskriften av 1986, ”for eksempel kapsler, pastiller, tabletter, piller, pulverposer, ampuller, dråpeflasker og lignende former for væsker og pulver ”.

Kosttilskudd er i forskriften om kosttilskudd § 3 nr. 1 definert som næringsmidler som

er beregnet å supplere kosten og er konsentrerte kilder av vitaminer og mineraler *eller andre stoffer* med en ernæringsmessig eller fysiologisk effekt, alene eller i kombinasjon.

Etter det departementet har fått opplyst, finnes det en mengde kombinasjonsprodukter som er bredspektret sammensatt av ulike virkestoffer. Konkurrerende produkter kan ha ulik mengde av for eksempel omega 3 og forskjellige vitaminer, slik at prissammenligning per tablett, kapsel eller annen måleenhet blir unøyaktig. Heller ikke pris på anbefalte døgndoser vil være særlig opplysende for forbrukeren, dersom konkurrerende produkter har ulik mengde av kosttilskudd. Prissammenligningen blir dermed ufullstendig, dvs. unyttig eller forvirrende. Vilkåret for å gjøre unntak fra prismerkingdirektivet, nevnt under pkt 2.1, er dermed oppfylt.

Departementet foreslår at man endrer begrepet "vitamin- og mineraltilskudd" til "kosttilskudd" i forskriften og at det gjøres unntak fra krav om enhetsmerking for kosttilskudd.

Se § 7 første ledd bokstav g og j.

2.5 Annet

I gjeldende vareprisopplysningsforskrift § 6 første ledd bokstav a gjøres det unntak fra plikt til å oppgi enhetspris for næringsmidler i pakningsstørrelser med nettomengde under 50 gram/50 milliliter. Tilsvarende unntak gjelder ikke-næringsmidler av tilsvarende små kvanta i § 6 annet ledd bokstav i. Eksempel på næringsmidler i små pakningsenheter er krydder, sjokolade, kakepynt, essenser. Ikke-næringsmidler kan være for eksempel korrekturlakk, små limtuber, binders og andre varer som ikke omfattes av unntaket for varer som ikke kan deles uten at varens beskaffenhet eller egenskaper endres, se gjeldende forskrift § 6 annet ledd bokstav h (se nedenfor) og utkast til § 7 annet ledd bokstav a.

Departementet foreslår at gjeldende unntak for varer som selges i små enheter, videreføres.

I gjeldende vareopplysningsforskrift gjøres det i § 6 annet ledd bokstav h unntak for varer som selges stykkvis og som ikke kan deles uten at varens beskaffenhet eller egenskaper endres. Eksempel på slike varer er for eksempel en bil, genser, vaskemaskin, kunst etc. Et vilkår for å gjøre unntak fra kravet om enhetsprising er imidlertid at det ikke er fastsatt plikt til å angi varens mål eller vekt. Tilsvarende

bestemmelse i Danmark¹ setter vilkår for unntak fra enhetsprising at det ikke er krav om angivelse av nettoinnhold. Departementet har ikke funnet bestemmelser som fastsetter krav til mål, vekt eller nettoinnhold for produkter som ikke kan deles uten å ødelegges.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen, men å utelate ordene ”og hvor det ikke er fastsatt plikt til å angi varens mål eller vektbestemmelsen. Det foreslås også å utelate ordene ”som selges stykkvis”, da vi ikke kan se at kriteriet har en selvstendig verdi.

Se § 7 annet ledd bokstav a.

3 FORSKRIFTENS KAPITTEL 3 – PRISOPPLYSNING FOR TJENESTER – ALLMENT

3.1 Prisliste på internett

I motsetning til selgere av varer, har næringsdrivende tjenesteytere etter gjeldende rett plikt til å ha lett synlig prisoppslag *eller* utlagt prisliste som viser prisene for de tjenestene som tilbys, på det stedet der tjenesten vanligvis bestilles, så langt det er praktisk mulig. Dette alternative kravet (prisoppslag eller prisliste) foreslås videreført. De fleste næringsdrivende er i dag knyttet til internett, og svært mange har også egen hjemmeside. Mange tjenesteytere har lagt sine prislister ut på internett.

Departementet foreslår at de næringsdrivende, i tillegg til å ha lett synlig prisoppslag eller prisliste, skal ha plikt til å legge sin prisliste på sin hjemmeside, dersom de har hjemmeside. Det foreslås at prisliste og prisoppslag skal inneholde opplysninger om den næringsdrivendes betalingsbetingelser.

Se § 9 første ledd.

3.2 Prisoverslag

Etter gjeldende rett foreligger plikt til å gi uanmodet skriftlig prisoverslag for begravelsesbyråer (forskrift om prisopplysning for gravferdstjenester § 3) og tannleger (forskrift om prisopplysning ved tannlegetjenester m.m. § 5). For tannleger inntreerplikten først dersom prisen vil overstige kr 2000.

Departementet foreslår å innføre en generell plikt til å gi prisoverslag til forbrukeren.

¹ Prismærkningsbekendtgørelsen – Bekendtgørelse om opplysning om salgspris og enhetspris for forbruksvarer § 7 første ledd nr 1 varer som ikke kan opdeles etter mål eller vekt, uten at deres karakter ændres, og for hvilke der ikke er krav om angivelse av nettoindhold.

Plikten foreslås imidlertid kun å inntre dersom forbrukeren ber om prisoverslag, se § 11.

3.3 Spesifisert regning

I dag gjelder plikt til å gi spesifisert regning kun for visse konkret oppregnede tjenester. Dette er tjenester i tilknytning til installasjon, reparasjon og vedlikehold i forbindelse med arbeid på fast eiendom, og vedlikehold og reparasjon av motorkjøretøyer, fritidsbåter, elektrisk husholdningsutstyr og elektronikkprodukter. Det gjøres unntak for håndverkertjenester hvor det er forhåndsavtalt pris, med mindre forbrukeren krever at tjenesteyteren skriver regning. Det presiseres at plikt til å gi spesifisert regning ikke gjelder ved nyoppføring av bolig. Plikt til å gi spesifisert regning gjelder også ved drosjetransport, se forskrift om prisopplysning for tjenester § 6 tredje ledd. I praksis gis spesifisert regning i flere tilfeller, for eksempel ved serveringssteder.

Departementet foreslår å innføre generell plikt til å gi spesifisert regning for næringsdrivende, etter at tjenesten er ferdig utført. Gjeldende unntak fra plikten foreslås videreført.

Se § 13.

3.4 Plikt til å gi opplysninger til webbasert prisinformasjonsportal

Det fremgår av Regjeringens Soria Moriaerklæring fra 2009 at den vil bidra til å videreutvikle nøytrale informasjonskanaler for pris og kvalitet, for eksempel gjennom flere prisportaler. Formålet med prisinformasjonskanaler er å gi forbrukeren et enkelt og godt verktøy til å sammenligne priser fra forskjellige tjenesteytere. I dag foreligger det ingen generell plikt til å gi opplysninger til prisinformasjonsportaler. Forskrift om meldeplikt for kraftpriser av 12.12.1997 nr 1392 pålegger imidlertid kraftselskaper å melde om priser og vilkår.

Det foreligger en rekke nettbaserte prisinformasjonskanaler, for eksempel telepris.no, som drives av Post- og teletilsynet. Det er frivillig å gi opplysninger til disse tjenestene.

Det fremgår også av Soria Moriaerklæringen at Regjeringen vil videreutvikle *Finansportalen* som den sentrale forbrukerveiledningen innenfor finansielle tjenester og produkter. Finansportalen er en informasjonsløsning som samler og sammenlikner informasjon om finansielle tjenester til forbrukere. Finansportalen ble lansert i januar 2008, og har siden da blitt videreutviklet med nye tjenester og løsninger. Finansportalen opplyser at den har vanskeligheter med å innhente prisopplysninger fra enkelte finansinstitusjoner. Konsekvensen av manglende opplysninger er at tjenesten blir ufullstendig og mindre pålitelig for dem som søker laveste pris for bestemt tjeneste.

En hjemmel til å pålegge næringsdrivende plikt til å avgi opplysninger til prisportal finnes i markedsføringsloven § 10 tredje ledd.

Departementet foreslår at det innføres plikt for næringsdrivende som yter bank- og forsikringstjenester til å registrere prisopplysninger i Finansportalen. Plikten begrenses til de priser som fremkommer av den enkelte næringsdrivendes prisliste i henhold til forslaget til § 9. Det betyr at dersom Finansportalen etterspør prisen for en tjeneste som den næringsdrivende ikke leverer, blir det intet å registrere.

Departementet legger opp til at plikten til å avgi opplysninger til prisportal ved forskriftsendring kan utvides til andre bransjer.

For øvrig vises det til ny bestemmelse i forsikringsvirksomhetsloven (lov 10. juni 2005 nr. 44). § 12-5 femte ledd gir hjemmel for å fastsette regler om skadeforsikringsselskapers plikt til å gi opplysninger om produkter, premier og forsikringsvilkår i skadeforsikring til informasjonsordning for finansielle tjenester. Det betyr at innen skadeforsikring kan det eventuelt bli to hjemler for å fastsette plikt for tjenesteytere om å avgi prisopplysninger til prisportal.

Se forskriften § 10.

4 GRAVFERDSTJENESTER

4.1 Gjeldende rett

Begravelsesbyråer skal etter dagens forskrift ha prisliste for utdeling. Listen skal være utlagt i begravelsesbyråets lokaler, og skal medbringes ved konsultasjon utenfor byråets lokaler. Ved første gangs henvendelse skal begravelsesbyrået uoppfordret tilby prislisten. Dette følger av forskrift om prisopplysning for gravferdstjenester § 1. Prislisten skal blant annet inneholde priseksempel med totalprisen for enkel gravferd, se § 2. I henhold til § 2 skal begravelsesbyrået ved bestilling av gravferdstjenester uoppfordret tilby kunden skriftlig pristilbud, og kunden skal gis rimelig tid til å sette seg inn i pristilbudet før avtale om gravferdstjeneste inngås. § 4 inneholder krav om hvilke priser som skal inngå i priseksempel for enkel gravferd. Av pristilbud og priseksempel skal det fremgå om det er gjort fradrag for offentlig gravferdshjelp.

4.2 Departementets forslag og vurdering

Krav til prisopplysning for næringsdrivende som selger gravferdstjenester kommer i tillegg til de generelle reglene i utkastet til forskrift kapittel 2 og 3.

Kravet i gjeldende forskrift om at gravferdsbyrået skal ha prisliste som forbrukeren kan ta med seg, foreslås videreført. Forslaget innebærer at kravet til prisopplysning for gravferdsbyråer går lenger enn for andre tjenesteytere, som kan velge mellom prisoppslag og utlagt prisliste. Gravferdsbyråer må altså ha prisliste for utdeling, samt prisliste på internett dersom byrået har hjemmeside på internett, jf. utkast til § 9 første ledd. Byråene kan velge om de også vil ha prisoppslag i sine lokaler.

Kravet om at prislisten skal inneholde priseksempel på enkel gravferd foreslås også

videreført. Med enkel gravferd menes en gravferd som gjennomføres på en fullt ut tilfresstillende måte, uten å velge kostbare løsninger. Hva som inngår i priseksemplet foreslås utvidet, blant annet ved at priser på blomster, lys og program skal inngå. Formålet er at priseksemplet med utgifter til enkel gravferd skal være realistisk.

Det bes spesielt om høringsinstansenes innspill til innholdet i priseksemplet, for eksempel synspunkt på om dekorasjon (lysestaker, blomster) bør inkluderes.

Fordi forbrukeren ved kjøp av gravferdstjenester anses å være i en spesielt sårbar situasjon, foreslås det at plikten til å gi skriftlig pristilbud skal gå lenger enn i andre tilfelle. Det foreslås at skriftlig prisoverslag skal tilbys, dvs. uoppfordret, under *samtale eller kontakt* om forestående gravferd, jf. § 15. Dette anses å være i overensstemmelse med gjeldende rett som i § 3 første ledd pålegger begravelsesbyrået uoppfordret å tilby kunden skriftlig pristilbud *ved bestilling* av gravferdstjenester.

Kravet i gjeldende forskrift om at det skal opplyses om det er gjort fradrag for offentlig gravferdshjelp anses upraktisk. Bestemmelsen foreslås erstattet av et krav om at mulighet for å søke om behovsprøvd gravferdsstønad etter folketrygdloven, skal fremgå av prislisten og av pristilbudet.

I gjeldende forskrift om prisopplysning ved gravferdstjenester, er både ordet "gravferd" og "begravelse" brukt. Ordene anses bortimot helt synonyme i bokmål. "Gravferd" er benyttet flest ganger i gjeldende forskrift, samt benyttes både i folketrygdloven og gravferdsloven. I ny forskrift foreslås kun ordet "gravferd" benyttet.

Se kapittel 4.

5 TANNHELSETJENESTER

5.1 Gjeldende rett

Gjeldende forskrift om prisopplysning ved tannlegetjenester gjelder for ytelser som tilbys i offentlig eller privat tannlegepraksis. Det stilles krav om at enhver som utfører ytelser skal ha prisoppslag på venteværelset, samt prisliste som kunden kan ta med seg. Prisoppslaget skal vise nærmere bestemte ytelser i en bestemt rekkefølge. Prislisten skal blant annet inneholde prisen på enhver ytelse som utføres. Til - fra priser skal opplyses i både prisoppslag og prisliste, dersom stykkprisen for den enkelte ytelse varierer.

5.2 Virkeområde

Forslaget til ny forskrift om prisopplysning for varer og tjenester gjelder for næringsdrivendes salg av varer og tjenester til forbruker, se § 1 første ledd. I markedsføringsloven § 5 er fysisk eller juridisk person som utøver

næringsvirksomhet definert som næringsdrivende. Fylkeskommuner og enkelte universitet yter tannhelsetjenester til forbrukere som betaler priser fastsatt av henholdsvis fylkeskommune og universitet. I fylker eller deler av fylker med relativt få privatpraktiserende tannleger yter fylkeskommunale tannklinikker en betydelig del av tannhelsetjenester til innbyggere som betaler for tjenestene. Selv om fylkeskommuner og universitet som sådanne ikke er næringsdrivende, anses de altså som næringsdrivende som omfattes av markedsføringsloven med tilhørende forskrifter når de selger varer og tjenester til forbruker. Kravene til prisopplysning som stilles til næringsdrivende gjelder dermed også for disse institusjonene.

5.3 Departementets forslag og vurdering

Særlige krav til prisopplysninger for tannhelsetjenester er foreslått inntatt i § 17. Bestemmelsen kommer i tillegg til de generelle bestemmelsene i kapittel 3 om prisopplysning for tjenester. Bestemmelsen erstatter innholdet i gjeldende forskrift om prisopplysning ved tannlegetjenester m.m. §§ 4 og 5. Begrepet "tannlegetjenester m.m." foreslås erstattet av "tannhelsetjenester", som dekker både tannteknikere, tannpleiere, kjeveortopeder, andre tannlegespesialister og eventuelle andre grupper som selger tjenester knyttet til tannhelse.

Bruk av amalgam i tenner er forbudt, slik at gjeldende bestemmelse om prisoppslag er utdatert. Plikt til å ha prisliste liggende på venteværelse foreslås ikke videreført, annet enn som et alternativ til prisoppslag. Derimot skal slik prisliste foreligge på internett dersom tannlegen har hjemmeside, se § 9, omtalt under pkt. 3.

En elektronisk informasjonsportal for priser på tannhelsetjenester er under opprettelse. Det tas sikte på å opprette en slik tannhelseportal i løpet av første halvår 2012. Formålet er at forbrukerne enkelt skal kunne sammenligne priser for forskjellige tannhelsetjenester. En slik portal skal stimulere til konkurranse og dermed være prisdempende.

Plikten for tannhelsepersonell til uoppfordret å gi skriftlig prisoverslag foreslås endret fra gjeldende kr 2000 til kr 5000. I dag syndes det en del mot denne plikten, fordi grensen anses upraktisk lav. Dersom forbrukeren ber om det, trer plikt til å gi skriftlig prisoverslag inn også ved lavere beløp, se § 11.

Det foreslås at det i pristilbudet skal inntas opplysning om stønad fra folketrygden, i de tilfelle forbrukeren har krav på slik stønad.
Se § 17.

6 TRANSPORT OG SALG AV ELEKTRISK KRAFT

6.1 Bakgrunn

Kraft og nettleie faktureres vanligvis á konto eller etterskuddsvis. Ved á konto-fakturering fakturerer den næringsdrivende forventet forbruk for kommende fakturaperiode. Forfall er tidligst midt i perioden. For eksempel vil á konto faktura for oktober, november og desember gjelde forventet forbruk for disse tre månedene. Forfall vil gjerne være midt i november, mens avregningen først vil skje etter avlesning i januar. Neste faktura vil da gjelde faktisk forbruk avregnet mot beløpet som er á-konto fakturert, samt beregnet forbruk for neste á konto periode.

Enkelte næringsdrivende opererer også med såkalt forskuddsvis fakturering; dvs. faktureringen er basert på beregnet forbruk for kommende fakturaperiode med forfall før periodens start, eller før midten av perioden.

Forskuddsbetaling innebærer en renteulempe for forbrukeren i forhold til etterskuddsvis betaling. Dessuten risikerer forbrukeren å tape forhåndsinnbetalt beløp hvis den næringsdrivende går konkurs. En fordel med forskuddsfakturering er lavere barrierer for nye aktører på markedet, fordi noe av kapitalkravet ved oppstart kan dekkes ved kreditt fra forbrukerne. Dette kan stimulere til økt konkurranse.

6.2 Gjeldende rett

I avregninger til forbruker skal det spesifiseres hvilken nettleie, kraftpris og fastbeløp som er lagt til grunn ved avregningen. Det skal også oppgis hvilke priser forbruker må betale i inneværende leveringsperiode. På alle á konto-regninger skal det opplyses hvilket årsforbruk á kontobeløpet er beregnet ut fra, i tillegg til gjeldende nettleie, kraftpris og fastbeløp. Dersom det i tillegg til kraftprisen kommer et fastbeløp som er uavhengig av forbruk, skal det oppgis gjennomsnittspriser pr kWh ved forbruk på 10.000, 20.000 og 30.000 kWh.

I tilbud hvor den ervervsdrivende tilbyr kraft basert på variable priser og der fordelingen av forbruket ikke beregnes ut ifra netteiers justerte innmatingsprofil, skal det opplyses om på hvilket grunnlag fordeling av forbruket beregnes. Det skal opplyses om hvordan den variable prisen beregnes.

I tilbud hvor man opererer med variable priser og hvor det samtidig oppgis gjennomsnittspris på tilbudet, skal det redegjøres for de forutsetninger som ligger til grunn for beregningen.

6.3 Departementets vurdering og forslag

I dag er kraftleverandører som tar forskuddsbetaling pålagt å opplyse i fakturaen hvilket årsforbruk som er lagt til grunn for fakturabeløpet. Det stilles ikke krav om at det fremgår av fakturaen om hvor stor andel av det antatte årsforbruket som forskuddet dekker.

Departementet foreslår at forskjellige størrelser som kraftselskapet og nettselskapet som fakturerer forskuddsvis legger til grunn for sine fakturaer, skal fremkomme av fakturaene til forbrukeren. Det skal opplyses hvor stor del av beregnet årsforbruk som antas å bli brukt på neste fakturaperiode, og antatt pris per kwh som den næringsdrivende legger til grunn for denne perioden. Pris og forbruk er de to verdiene som bestemmer fakturabeløpet, og disse verdiene utgjør viktig informasjon for forbrukeren. Siden kraftprisene varierer gjennom året kan det få stor betydning for forbrukeren hvordan betalingen for det antatte årsforbruket fordeles mellom fakturaperiodene. Uten denne informasjonen er det vanskelig for forbrukeren å vurdere hvorvidt fakturert å kontobeløp står i forhold til faktisk forbruk.

Det foreslås videre at begrepet "å konto" erstattes med "forskudd" i fakturaer. Dermed vil det tydeliggjøres for forbrukeren at man faktisk betaler forskuddsvis, dvs. yter den næringsdrivende et lån.

Begrepet "justert innmatingsprofil" foreslås definert i forskriften. Øvrige bestemmelser fra gjeldende forskrift om prisopplysning ved transport og salg av elektrisk kraft av 7. juni 1996 nr. 666 foreslås videreført, stor sett uendret.

Se kapittel 6².

7 OVERNATTINGS- OG SERVERINGSSTEDER

7.1 Overnattingssteder

Særbestemmelsene om prisopplysning for overnattingssteder i gjeldende forskrift om prisopplysning ved overnattings- og serveringssteder foreslås ikke videreført. Bestemmelsene anses å være dekket opp av kapittel 2 og 3.

7.2 Spisesteder

7.2.1 Gjeldende rett

I henhold til forskrift om prisopplysning ved overnattings- og serveringssteder § 3 skal datert prisoppslag stå på utsiden av serveringslokalet. Oppslaget skal vise priser for mat- og drikkevarer som tilbys. Dersom det er upraktisk å opplyse om

² Departementet er kjent med at Olje- og energidepartementet arbeider med gjennomføringen av direktiv 2006/32/EC on energy end-use efficiency and energy services (energitjenestedirektivet). Gjennomføringen av direktivet kan medføre behov for justering av ordlyden i utkastet til forskrift kapittel 6.

samtligte priser kan prisopplysning gis i form av prisintervall for kategorier av menyen. I tillegg til prisoppslag på utsiden, skal serveringssteder har utlagt eller oppslått daterte prislister i lokalet som inneholder priser for alle mat- og drikkevarer som tilbys. Det kreves også at ved prisopplysning for drikkevarer skal det gis informasjon om mengde. Eventuelle inngangspenger, bestillingsgebyr og lignende skal gis som en del av prisopplysningene, både inne i lokalet og på utsiden. Det er særregler for alkoholholdig drikke. Det er ikke plikt til å opplyse om priser på brennevin i prisoppslagene. Og for andre alkoholholdige drikkevarer er prisopplysningsplikten begrenset til å oppgi prisintervall innenfor hver kategori av vin og øl.

7.2.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår at særreglene om innhold i prisliste for serveringssteder videreføres, i tillegg til de generelle reglene om prisliste og prisoppslag i § 9. Det vil si at gjeldende begrensning i opplysningsplikten vedr. alkoholholdige varer videreføres, og at opplysninger om eventuelle inngangspenger, bestillingsgebyr og lignende skal gis som del av prisopplysningen.

Departementet foreslår videre at pålegget om at spisesteder skal ha prisoppslag på utsiden av lokalet videreføres, og at plikten her har et mindre detaljeringsnivå enn prisliste eller oppslag inne i lokalet. Det er ønskelig for forbrukeren å få mulighet til å sette seg inn i et serveringssteds prisnivå, slik at dette ikke kommer som en ubehagelig overraskelse etter at man har fått tilvist bord.

Se utkast til kapittel 7.

8 UNNTAKS, FULLMAKTS- OG DISPENSASJONSBESTEMMELSER

8.1 Gjeldende rett

Forskriftene om prisopplysning ved overnattings- og serveringssteder, ved transport og salg av elektrisk kraft, ved tannlegetjenester og for tjenester har alle følgende bestemmelse som er kalt "Fullmakt" og lyder:

"Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om gjennomføring og utfylling av forskriften og kan gjøre unntak fra denne".

Det er laget merknader til tjenesteopplysningsforskriften, som ligger som vedlegg til forskriften på Lovdatas nettsider. Av disse fremgår at eksempel på slike utfyllende bestemmelser kan være bransjevis retningslinjer for prisopplysningen ut fra bransjenes spesielle praktiske forhold. Det opplyses at det kan gjøres generelle og individuelle unntak fra forskriften.

I gravferdsopplysningsforskriften er departementet kun gitt fullmakt til å gjøre unntak fra forskriften.

I vareopplysningsforskriften er fullmakt delt på tre instanser. *Departementet* kan fastsette nærmere bestemmelser om gjennomføring og utfylling av forskriften. *Tilsynet*, dvs. Konkurransetilsynet, kan gjøre unntak fra plikten til å oppgi enhetspris for en vare når slik angivelse på grunn av varens art eller bruk ikke er hensiktsmessig, eller når opplysningen er egnet til å skape forvirring. Denne fullmakten til å gjøre unntak kommer i tillegg til unntak fra enhetsprising som er nedfelt i forskriftens § 7.

Departementet er gitt kompetanse til i en overgangsperiode å gi dispensasjon til mindre detaljforretninger fra plikten til å oppgi enhetspris når denne plikten medfører en uforholdsmessig stor byrde for den ervervsdrivende.

For varer hvor det reises tvil om hvilken måleenhet som skal danne grunnlag for beregning av en vares enhetspris, treffes avgjørelse av *Forbrukerombudet*.

8.2 Departementets vurdering og forslag

Den svært vide fullmakten departementet er gitt i prisopplysningsforskriftene om serverings-, og spisesteder, kraft, tannlegetjeneste og generelle tjenester om å fastsette nærmere bestemmelser om gjennomføring og utfylling av forskriften og til å gjøre unntak kan ikke videreføres. Fullmaktsbestemmelsene er svært vide og setter ingen begrensninger for departementets adgang til å gjøre unntak. Det er heller ikke behov for slike bestemmelser. Også unntaksbestemmelsen i prisopplysningsforskriften for gravferdstjenester er svært vid. Etter ordlyden gjelder den både i individuelle og generelle tilfeller, uten noen krav til i hvilke tilfeller det kan være aktuelt å gjøre unntak.

I gjeldende vareprisopplysningsforskrift er det i § 6 oppramset en rekke unntak fra lovens hovedregel om at enhetspris skal oppgis. Bestemmelsen er med enkelte justeringer (se kapittel 2) foreslått videreført i ny forskrift. Etter departementets syn er det ikke grunn til å ha adgang for departementet til å gjøre ytterligere unntak. Etter gjeldende regelverk er det departementet som håndterer søknader om unntak fra bestemmelsene om krav til prisopplysning. Det har vært kun én henvendelse vedrørende unntak fra gjeldende regelverk. Søknader om unntak eller dispensasjoner krever et saksbehandlerapparat, derunder klageinstans. Det er ikke ønskelig at departementet får slike saker til behandling.

Departementet foreslår at departementet ikke gis adgang til å gjøre unntak fra bestemmelser i ny prisopplysningsforskrift, heller ikke i enkelttilfeller. Det foreslås heller ikke adgang til å gi bestemmelser om gjennomføring og utfylling, da det ikke anses nødvendig med bestemmelser som ikke har forskriftsinnehold. Eventuelle mangler ved forskriften bør avhjelpes ved å endre forskriften.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen i vareprisopplysningsforskriften § 6 om at Forbrukerombudet treffer avgjørelse ved tvil om hvilken måleenhet som skal danne grunnlag for beregning av en vares enhetspris, se utkast til § 8.

Eksempel på tvil kan være om enhetspris skal være pris per kg eller liter ved for eksempel tyktflytende salatdressing eller maling.

9 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Det antas at forslaget ikke innebærer økonomiske og administrative konsekvenser av betydning. For den enkelte tjenesteyter innen bank og forsikring som ikke frivillig har rapportert sine priser til Finansportalen, vil det innebære marginalt av merarbeid å registrere prisopplysningene fra sin egen prisliste.